

SPOLUPRÁCE MUZEA VE ŠLAPANICÍCH A MĚSTSKÉ KNIHOVNY ŠLAPANICE

DENISA WALTEROVÁ, MONIKA MIKULÁŠKOVÁ

Muzea a knihovny pojí mnoho společných prvků. Můžeme je zařadit společným označením *paměťová instituce*, míří na velmi podobné cílové skupiny, používají podobné metodiky pro práci s návštěvníky a často směřují k obdobným strategickým cílům. S řečeným souvisí i to, že díky tomu, že se obě instituce pohybují ve společných vodách kulturní pedagogiky, využívají stejnou strukturu vzdělávání: model E-U-R (evokace, uvědomění, reflexe).¹ Na něj pak mohou navazovat didaktické hry a výukové metody (například brainstorming či projektová výuka). Jak muzea, tak knihovny pracují se školním vzdělávacím plánem, díky němuž mohou školám přizpůsobit svoje programy a plnohodnotně tak zapojit své edukační aktivity do oficiálního kurikula. Styčných ploch, na nichž lze stavět spolupráci, mají tedy obě instituce dostatek. Společné aktivity šlapanické knihovny a Muzea ve Šlapanicích, jedné z poboček Muzea Brněnska, jsou příkladem postupně se rozvíjející, dobře fungující kooperace, která se snaží

právě na těchto společných základech stavět.

Městská knihovna Šlapanice sídlí na Masarykově náměstí, v budově účelově postavené pro potřeby knihovny. Funkčně je rozdělena na oddělení pro dospělé a pro děti a mládež, zvláštní organizační složku tvoří pobočka v Bedřichovicích. Knihovna má ve svém fondu asi 23 000 svazků knih a přes 20 druhů periodik. Jsou zde zaměstnání dva knihovníci na plný úvazek a dva na úvazek zkrácený (jeden z nich na pobočce v Bedřichovicích). Knihovna realizuje řadu akcí jak pro dospělé čtenáře, jakými jsou například vzdělávací přednášky či výstavy, tak pro děti a mládež. Je zapojena do celostátních projektů, mezi které patří *Pasování čtenářů* či *Noc s Andersenem*, realizovány jsou zde i vzdělávací akce pro mateřské i základní školy.² V roce 2019 zaznamenala knihovna téměř 11 000 návštěv čtenářů, kteří realizovali více než 28 500 výpůjček.³

Muzeum ve Šlapanicích a Městská knihovna Šlapanice, jakožto dvě

1 JAGOŠOVÁ, Lucie, JŮVA, Vladimír a MRÁZOVÁ, Lenka. *Muzejní pedagogika: metodologické a didaktické aspekty muzejní edukace*. Brno: Paido, 2010, s. 225–227.

2 Historie: Něco z dějin knihovnictví ve Šlapanicích. *Městská knihovna Šlapanice* [online]. Šlapanice: MK Šlapanice, 2020 [cit. 7. 7. 2020]. Dostupné z: <https://mestskaknihovna.slapanice.cz/historie/>

3 *Statistický výkaz*. Šlapanice: Městská knihovna Šlapanice, 2020.

instituce působící na malém městě, dokonce jen několik metrů od sebe, nemohly ignorovat vzájemné aktivity. Oba subjekty spolu zprvu koordinovaly plánování akcí pro veřejnost, zejména přednášky. Ke společnému plánování akcí brzy přibýly další drobné formy spolupráce: v době rekonstrukce výstavních prostor muzea probíhaly edukační programy v knihovně, muzeum a knihovna si půjčovaly pomůcky potřebné při pořádání akcí. Každoročně se v muzeu odehrává část programu *Noci s Andersenem* a od roku 2019 se děti, které jsou na příměstském táboře v muzeu, vydávají vždy i na návštěvu knihovny. V knihovně probíhá pravidelně i část programu kroužku *Malí muzejníci*.

V nejbližší budoucnosti plánují obě instituce realizaci společného příměstského tábora pro teenagery. V době psaní tohoto článku byl již tábor vypsán a zaplněn účastníky, k jeho realizaci dojde v srpnu 2020. Tematicky jsme se zaměřili na tvorbu videí na internet. Chceme tak využít zaměření knihovny na informační vzdělávání i potenciál sbírkových předmětů muzea jako inspiračních zdrojů pro přípravu videoprojektů účastníků. Pracovat budeme i s tematikou sebeprezentace kulturních institucí prostřednictvím audiovizuálních materiálů. Na realizaci tábora se kromě muzea a knihovny podílí také Středisko volného času Lužánky, s nímž Muzeum Brněnska dlouhodobě spolupracuje.

Muzeum a knihovna nyní plánují společné zapojení do akcí *Celé Česko čte dětem* a *Týden poezie*. Dalším proponovaným společným projektem je vydání publikace pro rodiny s dětmi, která by poutavým a didakticky kreativním způsobem přibližovala dějiny města

Šlapanice. Tento nápad vznikl přímo z podnětu místní komunity a pracovníci muzea a knihovny nyní společně řeší koncept publikace a možnosti financování jejího vydání.

Zřejmě nejrozsáhlejším plánovaným projektem bude série edukačních programů, na nichž by se podílelo muzeum i knihovna a zároveň by v obou institucích probíhaly. Aby mohlo dojít v rámci spolupráce knihovny a muzea k vytvoření takových aktivit, které by vzbudily zájem základních škol, především ZŠ Šlapanice, která se nachází v těsné blízkosti knihovny i muzea, bylo realizováno dotazníkové šetření. Výzkum byl zaměřen na druhý stupeň, a to z toho důvodu, že se jedná o cílovou skupinu, s níž má jak muzeum, tak knihovna nejméně rozvinutou spolupráci. Nedaří se vytvářet takové programy, o které by měli vyučující dlouhodobě a trvale zájem. Výzkum proběhl na jaře roku 2019 a byl založen na představení průřezu sbírky šlapanického muzea, která čítá více než 30 000 předmětů. Osloveni byli, s ohledem na skladbu sbírkového fondu, zejména pedagogové vyučující humanitně orientované obory, jako je dějepis, český jazyk či občanská výchova. Učitelé vybírali z přehledu fondu typy předmětů, které by nejlépe posloužily k obohacení výuky a přinesly přidanou hodnotu, pro niž se vyplatí nahradit běžnou hodinu edukačním programem v muzeu. Výzkum ukázal zájem pedagogů zejména o předměty související s místní historií a národopisem (podsbírkyně Historická a Etnografická), fotografie dokumentující společenský život města (podsbírkyně Fotografie), ale i o vojenskou tematiku (podsbírkyně Militária). Výzkum se věnoval také praktickým aspektům realizace, jako je cena či

délka trvání edukačních programů. Výsledky, byť na menším počtu respondentů z místní základní školy, naznačily, kam by mohla další spolupráce knihovny a muzea v oblasti tvorby společných vzdělávacích aktivit směřovat. V prostředí malého města, navíc v blízkosti bohaté kulturní nabídky města Brna, se zdá být velmi výhodnou strategií pro instituce tohoto typu spojit síly. Muzeum i knihovna do určité míry participují na komunikaci s místní komunitou a díky (často osobním) vazbám na skupiny i významné jednotlivce získávají přízeň svého lokálního publika. Přestože každá spolupráce podobného typu v sobě skrývá určité překážky, rádi bychom upozornili na ty aspekty, které nám v navázání spolupráce napomohly. Na prvním místě je třeba zde zmínit úctu a otevřenost k náplni činnosti druhé instituce. Teprve od této základní podmínky se můžeme odrazit k identifikování společných cílových skupin a zájmů. V našem případě se jedná především o tři skupiny: seniory

(návštěvníky přednášek obou institucí), rodiny s dětmi (na ně směřují jednorázové akce a vydání společné publikace) a školní kolektivy (které stojí v centru zájmu projektu společného edukačního programu). Z praktického hlediska se nám osvědčilo vybrat pro začátek spolupráce aktivitu, se kterou mají obě instituce zkušenost, která není personálně, ekonomicky či byrokraticky náročná a jež je dobře čitelná a snadno pochopitelná pro naše stávající publikum. Na základě dobré zkušenosti lze poté připravovat komplikovanější, odvážnější akce, které se zaměřují na nové skupiny návštěvníků.

Už nyní můžeme říci, že spolupráce dvou sousedů na šlapanickém náměstí přinesla pro obě strany řadu pozitiv. Věříme, že podmínkou pro další rozvoj místního kulturního a kulturně vzdělávacího dění je důsledná péče o dobré vztahy mezi oběma subjekty a dlouhodobá snaha posouvat naše společné projekty na vyšší úroveň.